

ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

STRATEGII ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO DO ROKU 2030

dr Krzysztof Wrana – Doradca strategiczny ds. Strategii Rozwoju
Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030; Uniwersytet
Ekonomiczny w Katowicach

Katowice, 6 listopada 2014

Założenia programowe - cele dokumentu

- uporządkowanie wiedzy o obszarach wiejskich województwa śląskiego,
- wypełnienie luk informacyjnych na temat obszarów wiejskich województwa śląskiego (wyniki badań),
- integracja spojrzenia na obszary wiejskie z punktu widzenia różnych dziedzin,
- wstępne zdiagnozowanie sytuacji i perspektyw rozwoju obszarów wiejskich,
- określenie podstawowych cech powstającej strategii,
- przygotowanie metodologiczne do opracowania strategii.

Założenia programowe - struktura (1/2)

- TRYB PRAC NAD STRATEGIĄ
- GŁÓWNE ZAŁOŻENIA DO PRAC NAD STRATEGIĄ
- DIAGNOZA STRATEGICZNA
- Sytuacja obszarów wiejskich
 - Diagnoza w zakresie społeczno-gospodarczym
 - Diagnoza sytuacji w zakresie rolnictwa
 - Uwarunkowania środowiskowe rozwoju obszarów wiejskich województwa śląskiego
- Struktura przestrzenna i powiązania funkcjonalne obszarów wiejskich
 - Presja inwestycyjna na obszary wiejskie
 - Analiza zależności między zmianami struktury pokrycia terenów a zmianami w dynamice ruchu budowlanego
 - Identyfikacja gmin o podwyższonym prawdopodobieństwie występowania presji na tereny rolnicze, w tym presji inwestycyjnej, i utraty ich funkcji w perspektywie 2030 roku
- Dostępność do usług publicznych w regionie
 - Uwarunkowania zewnętrzne delimitacji wiejskich obszarów funkcjonalnych (WOF)
 - Uwarunkowania wewnętrzne delimitacji wiejskich obszarów funkcjonalnych (WOF)
 - Wydzielenie przestrzenne obszarów wiejskich o określonym poziomie dostępności do usług publicznych.

Założenia programowe - struktura (2/2)

- DELIMITACJA OBSZARÓW WIEJSKICH
 - Kryteria delimitacji
 - Typologia obszarów wiejskich
- UWARUNKOWANIA POLITYKI ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH
- ZASADY OPRACOWANIA STRATEGII
- STRUKTURA DOKUMENTU STRATEGII

Główne założenia do prac nad strategią

podjęcie regionalne	<ul style="list-style-type: none">• pozycja i rola obszarów wiejskich w województwie,• współzależny rozwój obszarów wiejskich i miast,
podjęcie partnerskie	<ul style="list-style-type: none">• zaangażowanie w proces opracowania strategii zainteresowanych gremiów z obszarów wiejskich,• uzgadnianie wyników prac,
podjęcie zintegrowane	<ul style="list-style-type: none">• wzmacnianie synergii między różnymi sferami rozwoju,
podjęcie zrównoważone	<ul style="list-style-type: none">• rozwój trwały z zachowaniem i wzmacnianiem pozytywnych cech przyrodniczo-krajobrazowych i kulturalnych obszarów wiejskich,
podjęcie innowacyjne	<ul style="list-style-type: none">• poszukiwanie nowej jakości w rozwoju obszarów wiejskich,
podjęcie dedykowane	<ul style="list-style-type: none">• instrumenty dostosowane do zasobów, wyzwań, problemów konkretnych obszarów wiejskich.

Obszary w strategii

- zurbanizowane obszary wiejskie znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie największych miast,
- obszary wiejskie w zasięgu oddziaływania największych ośrodków, w których czynniki i zjawiska rozprzestrzeniania procesów rozwojowych są silne,
- obszary wiejskie położone peryferyjnie, na których oddziaływanie największych ośrodków miejskich jest nikłe, co powoduje konieczność interwencji przełamującej utrzymywanie się szeregu niekorzystnych zjawisk społecznych, niekorzystną strukturę gospodarczą i utrudniony dostęp do usług publicznych.

Uwarunkowania polityki rozwoju obszarów wiejskich

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POLITYKI UE

- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. WPR do 2020 r.: sprostać wyzwaniom przyszłości związanym z żywnością, zasobami naturalnymi oraz aspektami terytorialnymi.
- Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).
- Komunikat Komisji Do Rady, Parlamentu Europejskiego, Komitetu Regionów i Komitetu Ekonomiczno-Społecznego. Zielona księga w sprawie spójności terytorialnej Przekształcenie różnorodności terytorialnej w siłę.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POLITYKI KRAJOWEJ

- Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.
- Strategia Rozwoju Kraju 2020.
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020.
- Strategia Rozwoju Polski Południowej do roku 2020.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POLITYKI WOJEWÓDZTWA

- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” .
- Program Odnowy Wsi Województwa Śląskiego „ODNOWA WSI – zachowanie różnorodności regionu dla przyszłych pokoleń”.
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Zasady opracowania strategii

- **Koncentracji środków:** większa część środków jest skoncentrowana na obszarach wiejskich województwa, gdzie istnieje dobre rokowanie na ich adekwatne wykorzystanie;
- **Zrównoważonego rozwoju:** zakłada możliwość równoległego rozwijania wszystkich trzech sfer (gospodarczej, społecznej i środowiskowej) dzięki zrozumieniu wagi każdej z nich i umiejętności znajdowania rozwiązań kompromisowych.
- **Partnerstwa:** ścisła współpraca pomiędzy instytucjami na poziomie regionalnym i lokalnym, a także aktywne uczestnictwo na każdym etapie realizacji dokumentu partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Partnerstwo dotyczy wszystkich etapów procesu, od **projektu**, poprzez **zarządzanie** i **realizację**, po **monitorowanie** i **ocenę**. Takie podejście pomaga zagwarantować, aby działania były dostosowane do lokalnych potrzeb oraz priorytetów;
- **Transgraniczności:** otwartość dokumentu, formułowanie celów i zadań strategicznych w taki sposób, aby znacząca część efektów ich realizacji przekraczała skalę lokalną;
- **Tożsamości lokalnej:** uwzględnienie produktu lokalnego, marki lokalnej oraz potencjału danego obszaru;
- **Transparentności:** przejrzystość, jawność, klarowność dokumentu;
- **Realności:** budowa strategii w oparciu o aktualne możliwości, potrzeby i problemy;
- **Instrumentalizmu:** dokument dający możliwość tworzenia instrumentów do wdrożenia zapisów strategii;
- **Legalizmu:** konstruowanie dokumentu w oparciu o obowiązujące przepisy prawa krajowego i unijnego;
- **Komplementarności:** uzupełnianie lub dopełnianie innych dokumentów strategicznych na poziomie regionalnym i lokalnym;
- **Mierzalności:** cele strategiczne sformułowane tak, by można było liczbowo wyrazić stopień ich realizacji, lub przynajmniej umożliwić jednoznaczną "sprawdzalność" ich realizacji,
- **Antycypacji:** dokument jako instrument wdrożenia regionalnych podprogramów tematycznych, których tworzenie być może będzie możliwe po okresie realizacji PROW 2014-2020.

Struktura strategii

- Wprowadzenie.
- Diagnoza strategiczna w zakresie społeczno-gospodarczym, rolnictwa i środowiskowym.
- Struktura przestrzenna i powiązania funkcjonalne obszarów wiejskich.
- Analiza SWOT oraz identyfikacja głównych problemów i potrzeb obszarów wiejskich.
- Wizja/Misja.
- Cele strategiczne i kierunki działań.
- Przedsięwzięcia.
- Uwarunkowania polityki rozwoju obszarów wiejskich.
- Powiązania strategii z istotnymi dokumentami strategicznymi.
- Finansowanie działań.
- Wdrażanie Strategii – zasady i wytyczne dla polityk i programów sektorowych.
- Monitoring i kontrola realizacji Strategii.
- Ewaluacja ex-ante.

Informacja o wykonanych pracach

- *„Delimitacja przestrzenna obszarów wiejskich w województwie śląskim”*, Stowarzyszenie Instytut Śląski, Opole, 2014.
- *„Kierunki zmian presji inwestycyjnej na tereny rolnicze Województwa Śląskiego wraz z analizą dokumentów strategicznych”* – T. Kmiec, Katowice, 2014.
- *Wyznaczenie na terenach wiejskich województwa śląskiego obszarów o ekstensywnej gospodarce rolnej charakterystycznej dla obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych (High Nature Value Farmland)*, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowy Instytut Badawczy.
- *Diagnoza uwarunkowań środowiskowych* – Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska.
- Badanie ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców i przedsiębiorców (w tym rolników) z obszarów wiejskich województwa śląskiego CATI (17.04.2014 r. – 15.05.2014, firma Market Research World).
- Główne cechy obszarów wiejskich w subregionach województwa śląskiego: atuty, problemy, kierunki rozwoju - w oparciu o wyniki warsztatów subregionalnych.

Badanie ankietowe

- 400 wywiadów z przedsiębiorcami, 1 400 wywiadów z mieszkańcami w podziale na obszary funkcjonalne (subregiony) województwa śląskiego, w ilości po 100 ankiet z przedstawicielami przedsiębiorstw oraz po 350 ankiet z mieszkańcami zamieszkującymi obszary wiejskie na każdy subregion (północny, centralny, zachodni i południowy),
- zakres badania przedsiębiorców – zadowolenie z prowadzenia działalności na obszarach wiejskich, wykorzystywanie potencjałów lokalnych, ocena kwalifikacji dostępnych na lokalnym rynku pracy, kierunki współpracy,
- zakres badania mieszkańców – pochodzenie mieszkańców, ocena jakości życia, aktywność zawodowa, potrzeby mieszkańców,

DZIĘKUJĘ

k.wrana@kreatywnyslask.pl